

Sosyal Medyanın Kötüye Kullanılması: Stratejiler ve Tehditler

Sosyal medya günlük yaşamımızın her anında bizimle beraber artık. Bu olgunun sosyal ve politik etkileri ise ancak yeni yeni dikkat odağına geliyor.

Bugün tüm dünyada 3,8 milyar internet kullanıcısı var. Kullanıcı tarafından yaratılan içeriğin de giderek arttığı sosyal medya, enformasyon toplama ve yayma bakımından bugün geleneksel medyaya meydan okur hale geldi. Üstelik haberlerin görselliği ve yayılma hızı sosyal medyada çok daha yüksek. İnsanlar giderek daha çok günlük haber kaynağı olarak sosyal medyayı kullanıyorlar.

Sosyal medyanın politik etkileri konusuna eğilen araştırmacılar şimdiye kadar daha çok devrimci değişimi destekleme (örn. “Arap Baharı” çevresindeki iyimserlik), radikalleşme (örn. DAESH gibi terör örgütlerinin kendilerine kadro devşirmesi), devlet sırlarının açıklanması (örn. Wikileaks) ya da dezenformasyon (örn. yalan haberler) aracı olarak işlev görmesiyle ilgilendiler. Savaş ve barış konularında sosyal medyanın kötüye kullanımını konusu ise fazla incelenmedi.

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) tarafından Ekim 2017’de yayınlanan bir rapor ([Assessing meaning construction on social media: a case of normalizing militarism](#)) günlük sosyal medyanın savaş ve barış konularında nasıl kötüye kullanıldığını incelemektedir.

Susan T. Jackson, Jutta Joachim, Nick Robinson ve Andrea Schneiker tarafından kaleme alınan rapor bu tür içeriğin boyutlarını sergiliyor, anlamını tartışıyor, sosyal medya kullanıcıları tarafından nasıl ele alınıp yayıldığını gösteriyor ve bunun yurttaşlar ve hükümetler açısından ne anlama geldiğini tartışıyor.

Politik karar alıcılara ve ilgili kadrolara, sivil toplum kuruluşlarına ve genel olarak sosyal medyada anlam inşasının politik sonuçları konusuna ilgi duyanlara ve bunların yanı sıra büyük ölçekli silah imalatçalarına, askeri video oyunları endüstrisine ve özel savunma ve güvenlik şirketlerine hitaben kaleme alınan raporun bulguları hükümetleri, uluslararası politika ve dijital diplomasiyle ilgilenen kurumları da yakından ilgilendiriyor.

Dijital enformasyonun ve online iletişimin insanlarla iletişim ve bağlantı açısından büyük önem taşıdığı günümüz koşullarında rapor sosyal medyanın nasıl hiç beklenmedik şekillerde çok etkili bir politik araç olabileceğini gösteriyor. Rapor özellikle şirketlerin YouTube videoları, Twitter mesajları, Facebook sayfaları ve web sayfalarında mesajları biçimlendiren mekanizmaları açıklığa kavuşturuyor. Bu mekanizmaların ulusal güvenlik anlayışlarını nasıl manipüle edilebileceğini görmek için gerekli becerileri geliştirmenin ne kadar kritik önem taşıdığına işaret ediyor.

“Algoritmaların hedefleşmesi”nin bu bağlamda en çarpıcı örneklerinden biri de Twitter’deki “yanıtlı” butonu. Sert ve aykırı bir tweet’in altına yanıtlar yazıldıkça tartışma alevleniyor, yanıt sayısı ise başka küçük bir butonda gösterilerek daha fazla kişi bu “algoritmik tertibatlı kavgaya” çekiliyor.

Rapor ilgililere bazı kilit öneriler getiriyor:

- Politik karar alıcılar ve onların kadroları, sivil toplum kuruluşlarının ve konuyla ilgili diğer kurumların üyelerinin sosyal medyanın eleştirel değerlendirilmesi konusunda eğitime ihtiyacı vardır. Görsel sosyal medyayı anlamak ve çok çeşitli aktörler tarafından kullanılan sosyal medya mesajlaşmasının kilit metaforlarını saptamak için gerekli becerilerin kazanılması gereklidir. Sosyal medya mesajlarının çoğu zaman nasıl askeri olmayan alanlara ve insanların günlük yaşamlarına yerleştirildiğini belirleyebilme yeteneği önemlidir.
- Bugün sosyal medya mesajlaşması ve bununla ilgili online davranışlar insanların nasıl iletişim kurduğuna ilişkin bildiklerimize meydan okuyor. Onun için sosyal medya içeriğini analiz etmeyi öğrenmek zorunlu oluyor. Sosyal medya içeriğinin eleştirel değerlendirilmesinin uluslararası ilişkiler çalışmasına dahil edilmesi gerekiyor. Sosyal medyanın ve algoritmaların belli davranışları tetikleyen etkileşimli yapısı sosyal medyada neler olduğunun anlaşılabilmesi için farklı uzmanlıklardan bir dizi insanın birlikte çalışmasını, iletişim ve analiz kadrolarının çok disiplinli olmasını gerektiriyor. Bunun için eleştirel medya araştırmaları ve politik iletişimin yanı sıra teknoloji kullanımında da deneyimli kadroları bir araya getirmek, halkla ilişkiler, iletişim ve pazarlama alanlarıyla yetinmemek gerekir. İlgili alanlarda uzmanlaşan akademisyenlerle işbirliğine de ihtiyaç vardır.
- Kutuplaşma üzerine araştırma bulgularının gösterdiği gibi, politik karar alıcılar ve sivil toplum kuruluşlarının üyeleri online davranışı anlayabilmek için kendi yerleşik ağlarının ötesine bakmayı öğrenmelidir. Hedefli mesajlaşmanın ve bunun potansiyel etkilerinin analizi, algoritmaların yankı odalarına nasıl katkıda bulunduğu online içerik çevresinde davranışların nasıl biçimlendiğini aydınlığa kavuşturacaktır.
- Sosyal medya içeriğinin çocuklardan nasıl uzak tutulacağı geniş olarak tartışılmalıdır. Çocukların internet kullanımının ve sosyal medyaya katılımının çok geniş olduğu düşünülürse devletin, silah ve eğlence sektörlerinin sorumluluğu konusunda bir dizi etik ve normatif soru öne çıkmaktadır. Bugün endişeler daha çok “radikalleşmeye” katkıda bulunabilecek ve insanları terör yandaşı mesajlaşmaya özendiren içeriklerin nasıl kısıtlanabileceği çevresinde yoğunlaşıyor.
- Hedefli mesajlaşmayı algoritmalar yönlendirmektedir. Sosyal medya içeriğinde belli kesimlerin ve yaş gruplarının etkin şekilde hedeflenmesinde algoritmaların nasıl kullanıldığının daha iyi anlaşılmasına ihtiyaç vardır.